

Свиноус Надія. Проблеми та напрями активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Економічний дискурс*. 2025. Випуск 4. С. 264-271.

DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2025-3-27>

УДК 338.43 : 330.322

JEL Classification Q14, Q12, G31, O13

Свиноус Надія

доктор філософії в галузі менеджменту, доцент кафедри обліку та фінансів

Університет економіки і підприємництва

м. Хмельницький, Україна

E-mail: svnadia94@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3640-0519

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація

Вступ. Інвестиційна діяльність є ключовою передумовою сталого розвитку сільськогосподарських підприємств, оскільки саме вона забезпечує оновлення матеріально-технічної бази, впровадження інноваційних технологій, підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності аграрного сектору. В умовах структурних трансформацій національної економіки, воєнних ризиків, кліматичних змін і поглиблення євроінтеграційних процесів інвестиції набувають системоутворювального значення, виконуючи функцію фінансового та технологічного підґрунтя відтворювальних процесів і адаптації аграрного виробництва до зростаючої нестабільності зовнішнього середовища.

Методи. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема аналіз і синтез – для узагальнення теоретичних підходів до інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Економіко-статистичні та порівняльні методи застосовано для оцінювання стану, динаміки й проблем інвестиційних процесів в аграрному секторі. Системний та структурно-функціональний підходи використано для обґрунтування напрямів активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Результати. Встановлено, що інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств України перебуває під впливом сукупності фінансових, ризикових та інституційних обмежень, які стримують модернізацію виробництва й упровадження інновацій. Доведено, що недостатній доступ до довгострокових фінансових ресурсів, високі воєнні та кліматичні ризики, а також обмежена ефективність державної підтримки знижують інвестиційну активність і результативність відтворювальних процесів у аграрному секторі.

Обґрунтовано доцільність реалізації комплексної політики активізації інвестиційної діяльності, яка поєднує фінансові стимули, аграрне страхування, інвестиції в цифрові технології та розвиток людського капіталу. Визначено, що узгоджене залучення державних, приватних і міжнародних інвестицій створює передумови для підвищення продуктивності, економічної стійкості та конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств у довгостроковій перспективі.

Перспективи. Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з оцінюванням ефективності інструментів державної та міжнародної підтримки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах воєнного та післявоєнного відновлення. Важливим напрямом є розроблення економіко-математичних моделей управління інвестиційними ризиками, з урахуванням кліматичних, фінансових і безпекових чинників. Особливої уваги потребують дослідження ролі цифрових інвестицій та інвестицій у людський капітал у підвищенні стійкості й конкурентоспроможності аграрних підприємств у довгостроковій перспективі.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, сільськогосподарські підприємства, аграрний сектор, інвестиційні ризики, державна підтримка, модернізація виробництва, цифрові технології, людський капітал, конкурентоспроможність, сталий розвиток.

Вступ.

Інвестиційна діяльність є ключовою передумовою сталого розвитку сільськогосподарських підприємств, оскільки саме вона забезпечує оновлення матеріально-технічної бази, впровадження інноваційних технологій, підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності аграрного сектору. В умовах структурних трансформацій національної економіки, воєнних ризиків, кліматичних змін і поглиблення євроінтеграційних процесів інвестиції набувають системоутворювального значення, виконуючи функцію фінансового та технологічного підґрунтя відтворювальних процесів і адаптації аграрного виробництва до зростаючої нестабільності зовнішнього середовища.

Особливе значення інвестиційна діяльність має для аграрного сектору, який характеризується високою капіталомісткістю, тривалими виробничими циклами та підвищеною залежністю від природно-кліматичних умов. Інвестування у сучасну техніку, ресурсозберігаючі й цифрові технології, розвиток людського капіталу та інфраструктури створює передумови для зниження виробничих ризиків, підвищення ефективності використання ресурсів і забезпечення відповідності аграрної продукції вимогам внутрішнього та зовнішніх ринків. У цьому контексті інвестиції виступають не лише фактором економічного зростання, а й інструментом підвищення стійкості аграрних підприємств.

Водночас інвестиційна активність сільськогосподарських підприємств України залишається недостатньою та має фрагментарний характер, що зумовлено обмеженим доступом до фінансових ресурсів, високим рівнем ризиків, зношеністю основних засобів і недосконалістю інституційного середовища. Це обмежує темпи оновлення ресурсного потенціалу аграрних підприємств і стримує їх довгостроковий розвиток, що актуалізує необхідність ґрунтовного дослідження проблем інвестиційної діяльності та обґрунтування напрямів її активізації в сучасних умовах розвитку аграрного сектору України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

У наукових публікаціях Р. С. Квасницької, Т. О. Музиченко, І. М. Кіпіоро, Н. О. Козяр інвестиційна діяльність розглядається як ключовий чинник розширеного відтворення та підвищення економічної ефективності підприємств, тоді як у межах ресурсно-орієнтованого підходу J. V. Varney обґрунтовує роль інвестицій у формуванні стійких конкурентних переваг. Дослідження С. І. Мельника, І. В. Фурмана, Г. В. Трофімової, Є. М. Стариченко, Ф. А. Важинського, М. Ю. Лалакулич зосереджені на виявленні фінансових, ризикових та інституційних обмежень інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств і визначенні напрямів її активізації в умовах трансформаційних та кризових процесів. Водночас у звітах FAO, OECD та Світового банку акцентується увага на зростаючій ролі цифровізації, інноваційних інвестицій і післявоєнного відновлення як ключових чинників підвищення інвестиційної привабливості та стійкого розвитку аграрного сектору.

Мета.

Мета статті – виявити основні проблеми інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств і обґрунтувати напрями її активізації в сучасних умовах.

Методологія дослідження.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема аналіз і синтез – для узагальнення теоретичних підходів до інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Економіко-статистичні та порівняльні методи застосовано для оцінювання стану, динаміки й проблем інвестиційних процесів в аграрному секторі. Системний та структурно-функціональний підходи використано для обґрунтування напрямів активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Результати.

У науковій літературі інвестиційна діяльність розглядається як процес цілеспрямованого вкладення фінансових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів з метою отримання економічного, соціального або екологічного ефекту в майбутньому [1]. Представники класичної економічної теорії та сучасних підходів до інвестиційного менеджменту наголошують, що інвестиції є основним інструментом розширеного відтворення, техніко-технологічного оновлення та підвищення ефективності виробництва [2]. У працях науковців підкреслюється, що інвестиційна діяльність повинна розглядатися не ізольовано, а як складова стратегічного розвитку підприємства [3].

Для сільського господарства інвестиційна діяльність має специфічні особливості, зумовлені тривалими виробничими циклами, сезонністю виробництва, високою залежністю результатів діяльності від природно-кліматичних умов і підвищеним рівнем виробничих та ринкових ризиків. Дослідники аграрної економіки зазначають, що ці чинники ускладнюють прогнозування інвестиційних результатів і підвищують вимоги до системи управління інвестиціями, особливо в частині оцінювання ризиків і строків окупності вкладень [4]. У цьому контексті аграрні інвестиції потребують гнучких фінансових механізмів, страхових інструментів і державної підтримки.

Науковці також підкреслюють, що ефективна інвестиційна діяльність в аграрному секторі має ґрунтуватися на системному поєднанні економічної доцільності, інституційної підтримки та стратегічного управління [5]. У сучасних дослідженнях наголошується на необхідності інтеграції інвестиційної політики з інноваційною та кадровою стратегіями підприємств, а також на ролі держави у формуванні сприятливого інвестиційного середовища [6]. Такий підхід дозволяє забезпечити не лише зростання економічної ефективності аграрних підприємств, а й підвищення їх стійкості та адаптивності до довгострокових викликів розвитку аграрного сектору. Сучасний стан інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств України характеризується сукупністю системних фінансових, ризикових та інституційних проблем, які істотно стримують процеси оновлення виробничого потенціалу аграрного сектору.

По-перше, зберігається обмежений доступ до фінансових ресурсів, що зумовлено високою вартістю кредитів, недостатнім розвитком довгострокового кредитування та низькою інвестиційною привабливістю галузі для приватних інвесторів. За даними НБУ та Держстату, у 2022 – 2024 рр. частка довгострокових кредитів у структурі фінансування аграрних підприємств не перевищувала 15 – 18%, тоді як середні відсоткові ставки за кредитами для сільського господарства коливалися в межах 18 – 25% річних, що істотно обмежує інвестиційну активність, особливо малих і середніх підприємств.

По-друге, вагомим стримувальним чинником є високий рівень інвестиційних ризиків, пов'язаних із воєнними діями, нестабільністю ринкового середовища та зростанням кліматичних загроз. За оцінками міжнародних фінансових інституцій, у 2022 – 2024 рр. інвестиційні ризики в аграрному секторі України зросли у 1,5 – 2 рази, що негативно вплинуло на приплив як внутрішніх, так і іноземних інвестицій. Водночас частка застрахованих аграрних ризиків залишається низькою та, за експертними оцінками, не перевищує 5 – 7% посівних площ, що додатково підвищує невизначеність для інвесторів.

По-третє, суттєвою проблемою залишається зношеність матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств. За даними Держстату, рівень зносу основних засобів у сільському господарстві у 2023 – 2024 рр. перевищував 45 – 50%, а в окремих підгалузях – 60%, що потребує значних капіталовкладень у модернізацію техніки, обладнання та виробничої інфраструктури. Водночас обсяги капітальних інвестицій у сільське господарство залишаються нестабільними й у реальному вимірі не досягли довоєнного рівня 2019 – 2020 рр.

Окремі уваги потребують інституційні обмеження інвестиційного розвитку, зокрема нестабільність державної аграрної політики, фрагментарність програм державної підтримки та обмежена інвестиційна привабливість малих і середніх сільськогосподарських підприємств. За даними профільних міністерств, понад 70% державної інвестиційної підтримки отримують великі

аграрні підприємства, тоді як малі й середні господарства мають обмежений доступ до фінансових стимулів. У результаті інвестиційні процеси в аграрному секторі мають нерівномірний і фрагментарний характер, не забезпечують необхідних темпів оновлення ресурсного потенціалу та стримують формування довгострокових конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств.

Повномасштабна війна стала одним із ключових дестабілізуючих чинників інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств України. Воєнні дії призвели до прямих втрат виробничих активів, руйнування інфраструктури, мінування сільськогосподарських угідь і порушення логістичних ланцюгів, що суттєво підвищило інвестиційні ризики та знизило прогнозованість окупності вкладень [7]. За оцінками профільних міністерств і міжнародних організацій, у 2022 – 2024 рр. втрати аграрного сектору від знищення та пошкодження основних засобів та інфраструктури обчислювалися десятками мільярдів доларів, а значна частина потенційних інвестиційних проєктів була відкладена або скасована.

Крім того, війна істотно обмежила доступ аграрних підприємств до зовнішніх інвестиційних ресурсів, насамперед іноземного капіталу, через зростання країнових і безпекових ризиків. За даними НБУ, у 2022 – 2023 рр. обсяг прямих іноземних інвестицій у сільське господарство скоротився більш ніж у 2 рази, порівняно з довоєнним періодом, а частка інвестицій, спрямованих на довгострокову модернізацію, зменшилася на користь проєктів короткострокової ліквідності.

Водночас війна прискорила зміщення інвестиційних пріоритетів у бік цифрових рішень, які розглядаються як інструмент зниження ризиків і підвищення керованості виробництва. За галузевими оцінками, у 2023 – 2024 рр. понад 50% нових інвестиційних проєктів в аграрному секторі містили цифрову складову, пов'язану із впровадженням ERP-систем, GPS-моніторингу техніки, дистанційного контролю полів і цифрової аналітики. Підприємства, що інвестували в такі рішення, змогли скоротити операційні втрати на 10 – 15% та підвищити прозорість інвестиційних процесів навіть в умовах воєнної нестабільності.

У таких умовах особливої актуальності набуває впровадження спеціальних інструментів воєнного та післявоєнного інвестування, зокрема механізмів страхування воєнних ризиків, державних і міжнародних гарантій для інвесторів, цифрових платформ супроводу інвестиційних проєктів і цільових програм відновлення аграрної інфраструктури. Без формування такої багаторівневої системи фінансово-інституційної та цифрової підтримки активізація інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств у середньо- та довгостроковій перспективі залишається суттєво ускладненою, а темпи післявоєнного відновлення аграрного сектору – обмеженими.

Слід відзначити, що цифрові чинники дедалі більше впливають на інвестиційну діяльність сільськогосподарських підприємств, водночас виступаючи як можливість, так і обмеженням її активізації в умовах війни. За даними Держстату та галузевих опитувань, у 2020 – 2024 рр. частка аграрних підприємств, що інвестували в цифрові технології (ERP-системи, GPS-моніторинг техніки, елементи точного землеробства, цифрові платформи управління), зросла з близько 25% до 40%, однак основна частина таких інвестицій припадає на великі агрохолдинги. Для малих і середніх господарств рівень цифрових інвестицій залишається нижчим за 20 – 25%, що обмежує їх інвестиційну привабливість і доступ до сучасних фінансових інструментів.

Водночас емпіричні дані свідчать, що підприємства, які впровадили цифрові рішення в управлінні виробництвом і ресурсами, демонструють вищу інвестиційну віддачу. За оцінками FAO, інвестиції в цифровізацію аграрного виробництва забезпечують зниження операційних витрат на 10 – 15%, підвищення продуктивності праці на 8 – 12% і скорочення втрат ресурсів до 20%, що підвищує окупність капіталовкладень навіть в умовах підвищених воєнних ризиків [8]. У 2023–2024 рр. понад 60% інвестиційних проєктів у аграрному секторі України мали цифрову складову, пов'язану з автоматизацією, моніторингом або аналітикою даних.

Інвестиції у сільськогосподарських підприємствах безпосередньо впливають на підвищення продуктивності праці, зниження собівартості виробництва та покращення якісних характеристик

аграрної продукції, формуючи основу їх довгострокової конкурентоспроможності [9]. За даними Держстату України, у підприємствах, що системно інвестували в оновлення основних засобів, продуктивність праці у 2020–2024 рр. була в середньому на 20 – 30% вищою, ніж у господарствах із низьким рівнем інвестиційної активності. Водночас частка інвестицій у модернізацію техніки та обладнання залишається недостатньою: рівень зносу основних засобів у сільському господарстві перевищує 45 – 50%, що негативно впливає на ефективність виробничих процесів.

Інвестування в сучасну сільськогосподарську техніку, технології точного землеробства, цифрові рішення (ERP-системи, GPS-моніторинг, аналітику даних) та розвиток людського капіталу істотно підвищує економічну результативність аграрних підприємств. За оцінками OECD, впровадження елементів точного землеробства дозволяє скоротити витрати на матеріальні ресурси на 10 – 20%, підвищити врожайність на 5 – 15% та зменшити втрати продукції [10]. Цифровізація управління виробничими процесами забезпечує зростання продуктивності праці на 8 – 12 % і підвищує інвестиційну віддачу навіть в умовах підвищених воєнних і кліматичних ризиків.

Водночас недостатній рівень інвестиційної активності істотно обмежує можливості впровадження інновацій та модернізації виробництва. У 2023 – 2024 рр. обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство України становив менше 70% від довоєнного рівня 2019 р., а значна частина вкладень була спрямована не на розвиток, а на підтримання функціонування та відновлення пошкоджених активів. Це знижує конкурентні позиції аграрних виробників як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, обмежує можливості відповідності європейським стандартам якості та сталості виробництва і стримує інтеграцію України до європейського агропродовольчого простору.

Окремо слід підкреслити, що повномасштабна війна істотно посилила вплив інвестиційних обмежень на ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств. Воєнні дії призвели до зниження обсягів інвестицій у модернізацію виробництва, руйнування або пошкодження техніки та інфраструктури, втрати доступу до частини земельних ресурсів і порушення логістичних ланцюгів. За оцінками Світового банку, у 2022 – 2024 рр. втрати продуктивного капіталу аграрного сектору скоротили потенційну продуктивність праці на 10 – 15%, а інвестиційні ресурси переважно спрямовувалися на підтримання базового рівня виробництва, а не на інноваційний розвиток [11].

Крім того, війна зумовила зміщення інвестиційних пріоритетів від довгострокових проєктів до короткострокових рішень, орієнтованих на збереження ліквідності та мінімізацію ризиків. У 2023 – 2024 рр. понад 60% інвестицій аграрних підприємств було спрямовано на відновлення пошкоджених основних засобів, тоді як частка інвестицій у нові технології, цифрові рішення та розвиток людського капіталу залишалася обмеженою. Це стримує темпи зростання продуктивності праці, погіршує можливості впровадження технологій точного землеробства та знижує якість продукції.

Водночас війна актуалізувала значення інвестицій у цифрові та організаційні інновації як інструментів підвищення стійкості аграрних підприємств. Господарства, які змогли інвестувати в дистанційний моніторинг виробництва, цифрове управління ресурсами та автоматизацію процесів, демонстрували менше скорочення обсягів виробництва та витрат, порівняно з підприємствами, що не здійснювали таких вкладень. Таким чином, в умовах воєнної нестабільності інвестиції залишаються ключовим фактором збереження продуктивності, конкурентоспроможності та адаптивності сільськогосподарських підприємств, а їх недостатній рівень посилює негативний вплив війни на економічні результати аграрного сектору.

З метою активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств доцільно реалізувати комплекс взаємопов'язаних фінансових, інституційних і управлінських заходів, спрямованих на зниження інвестиційних ризиків і підвищення привабливості аграрного сектору для внутрішніх і зовнішніх інвесторів.

По-перше, необхідним є удосконалення фінансових механізмів інвестування, зокрема розвиток доступного довгострокового кредитування, запровадження спеціалізованих кредитних

програм для аграрних підприємств, розширення системи аграрного страхування та активніше використання інструментів державно-приватного партнерства. Це дозволить зменшити фінансові бар'єри для інвестування, особливо для малих і середніх сільськогосподарських підприємств, та забезпечити стабільність інвестиційних потоків.

По-друге, важливим напрямом є підвищення ефективності державної підтримки інвестиційної діяльності, яка має бути зорієнтована на модернізацію матеріально-технічної бази, розвиток інновацій, впровадження ресурсозберігаючих і цифрових технологій, а також на післявоєнне відновлення аграрної інфраструктури. У цьому контексті доцільним є вдосконалення механізмів цільового фінансування, компенсації частини інвестиційних витрат, податкового стимулювання та запровадження гарантій для інвесторів, що сприятиме підвищенню прозорості та результативності державних програм підтримки.

По-третє, особливу увагу слід приділяти активізації інвестицій у людський капітал, оскільки підвищення професійних, управлінських і цифрових компетенцій персоналу є необхідною передумовою ефективного використання інвестиційних ресурсів і впровадження сучасних технологій. Інвестування у навчання, підвищення кваліфікації, розвиток управлінських навичок і формування інноваційної культури на підприємствах сприятиме зростанню продуктивності праці та підвищенню інвестиційної віддачі.

Крім того, доцільним є розвиток інституційного середовища інвестування, зокрема спрощення регуляторних процедур, підвищення захисту прав інвесторів і розвиток інформаційно-аналітичного забезпечення інвестиційних рішень. Реалізація зазначених заходів у сукупності створить передумови для стійкого зростання інвестиційної активності сільськогосподарських підприємств, прискорення оновлення їх ресурсного потенціалу та забезпечення конкурентоспроможного розвитку аграрного сектору України в середньо- та довгостроковій перспективі.

Висновки і перспективи.

Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств є визначальним чинником їх економічного зростання, технологічної модернізації та формування стійких конкурентних переваг у сучасному ринковому середовищі. У ході дослідження встановлено, що інвестиційні процеси в аграрному секторі України стримуються комплексом фінансових, ризикових та інституційних обмежень, зокрема обмеженим доступом до довгострокових фінансових ресурсів, високим рівнем воєнних, кліматичних і ринкових ризиків, а також недостатньою ефективністю механізмів державної підтримки. Це негативно впливає на темпи оновлення матеріально-технічної бази, запровадження інновацій і результативність відтворювальних процесів у сільському господарстві.

Обґрунтовано, що реалізація комплексної політики активізації інвестиційної діяльності, яка поєднує вдосконалення фінансових інструментів, розвиток системи аграрного страхування, стимулювання інвестицій у цифрові технології та людський капітал, є необхідною передумовою підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору. Важливу роль у цьому процесі відіграє державна політика, спрямована на забезпечення стабільності інституційного середовища, захист прав інвесторів і розширення програм цільової підтримки модернізації та інноваційного розвитку.

У довгостроковій перспективі узгоджене поєднання державних, приватних і міжнародних інвестицій, орієнтованих на відновлення та оновлення ресурсного потенціалу, сприятиме підвищенню продуктивності, економічної стійкості та експортної спроможності сільськогосподарських підприємств України. Такий підхід створить підґрунтя для сталого розвитку аграрного сектору, його інтеграції до європейського економічного простору та посилення ролі сільського господарства у забезпеченні продовольчої безпеки країни в післявоєнний період.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з оцінюванням ефективності інструментів державної та міжнародної підтримки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах воєнного та післявоєнного відновлення. Важливим напрямом є розроблення

економіко-математичних моделей управління інвестиційними ризиками, з урахуванням кліматичних, фінансових і безпекових чинників. Особливої уваги потребують дослідження ролі цифрових інвестицій та інвестицій у людський капітал у підвищенні стійкості й конкурентоспроможності аграрних підприємств у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Квасницька Р. С. Дефініційний аналіз поняття інвестиційна діяльність. *Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки*. 2014. Вип. 26. С. 198–203.
2. Barney J. B. Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*. 1991. Vol. 17, №1. P. 99–120.
3. Музиченко Т. О. Інвестиції та інвестиційна діяльність: понятійний апарат. *Сталій розвиток економіки*. 2014. №3. С. 161–167.
4. Мельник С. І., Свиноус І. В., Фурман І. В., Трофімова Г. В., Стариченко Є. М. Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств в умовах трансформаційних процесів. *Економіка та держава*. 2021. №11. С. 14–19.
5. Кіпіоро І. М. Механізми активізації інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2015. №4. С. 77–81.
6. Козяр Н. О. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2019. №16. С. 67–76.
7. Лутковська С. М., Лебідь О. В. Еколого-економічні умови активізації інвестиційної діяльності АПК України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. №16. С. 78–87.
8. FAO. Digital technologies in agriculture and rural areas – Status report. Rome : Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2019. 150 p.
9. Вайинський Ф. А., Лалакулич М. Ю. Активізація інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Економіка*. 2021. Вип. 2 (2). С. 56–61.
10. OECD. Digital Opportunities for Better Agricultural Policies. Paris : OECD Publishing, 2019. 176 p.
11. World Bank. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3). Washington, DC : World Bank, 2024. 350 p.

Статтю отримано: 09.10.2025 / Рецензування 25.11.2025 / Прийнято до друку: 30.12.2025

Nadiya Svytnous

Ph.D. (in Management), Associate Professor
Department of Accounting and Finance
University of Economics and Entrepreneurship
Khmelnitskyi, Ukraine

E-mail: svnadia94@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3640-0519

PROBLEMS AND DIRECTIONS OF ACTIVATING INVESTMENT ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Abstract

Introduction. Investment activity is a key prerequisite for the sustainable development of agricultural enterprises, since it is it that ensures the renewal of the material and technical base, the introduction of innovative technologies, increasing labour productivity and competitiveness of the agricultural sector. In the context of structural transformations of the national economy, military risks, climate change and deepening European integration processes, investments acquire a system-forming significance, performing the function of the financial and technological basis of reproductive processes and the adaptation of agricultural production to the growing instability of the external environment.

Methods. General scientific and special methods were used in the research process, in particular analysis and synthesis – to generalize theoretical approaches to the investment activity of agricultural enterprises. Comparative methods, economic and statistical and were used to assess the state, dynamics and problems of investment processes in the agricultural sector. Systemic, structural and functional approaches were used to substantiate the directions of activating the

investment activity of agricultural enterprises.

Results. It was established that the investment activity of agricultural enterprises in Ukraine is influenced by a set of financial, risk and institutional constraints that hinder the modernization of production and the introduction of innovations. It is proven that insufficient access to long-term financial resources, high military and climate risks, as well as limited effectiveness of state support reduce investment activity and the effectiveness of reproductive processes in the agricultural sector.

The feasibility of implementing a comprehensive policy of activating investment activity, which combines financial incentives, agricultural insurance, investments in digital technologies and human capital development, is substantiated. It is determined that the coordinated attraction of public, private and international investments creates the prerequisites for increasing productivity, economic sustainability and competitiveness of agricultural enterprises in the long term.

Discussion. Prospects for further research should be linked to the assessment of the effectiveness of state and international support instruments for investment activities of agricultural enterprises in the context of war and post-war recovery. An important direction is the development of economic and mathematical models for investment risk management, taking into account climatic, financial and security factors. Special attention should be paid to studying the role of digital investments and investments in human capital in increasing the sustainability and competitiveness of agricultural enterprises in the long term.

Keywords: investment activity, agricultural enterprises, agricultural sector, investment risks, state support, modernization of production, digital technologies, human capital, competitiveness, sustainable development, geoinformation systems, sustainable development.

References

1. Kvasnytska, R.S. (2014). Definiitsiyni analiz poniattia investytsiina diialnist [Definitional analysis of the concept of investment activity]. *Naukovyi visnyk Bukovynskoho derzhavnoho finansovo-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky* [Scientific Bulletin of the Bukovina State University of Finance and Economics. Economic Sciences], 26, 198–203. [in Ukr.].
2. Barney, J.B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17, 1, 99–120.
3. Muzychenko, T.O. (2014). Investytsii ta investytsiina diialnist: poniatiyni aparat [Investments and investment activity: conceptual apparatus]. *Stalyi rozvytok ekonomiky* [Sustainable Development of Economy], 3, 161–167. [in Ukr.].
4. Melnyk, S.I., Svytnous, I.V., Furman, I.V., Trofimova, H.V., Starychenko, Ye.M. (2021). Investytsiina diialnist silskohospodarskykh pidpryemstv v umovakh transformatsiinykh protsesiv [Investment activity of agricultural enterprises in the conditions of transformation processes]. *Ekonomika ta derzhava* [Economy and State], 11, 14–19. [in Ukr.].
5. Kipioro, I.M. (2015). Mekhanizmy aktyvizatsii innovatsiino-investytsiinoi diialnosti silskohospodarskykh pidpryemstv [Mechanisms for activating innovation and investment activities of agricultural enterprises]. *Ekonomika APK* [Economics of the Agricultural Complex], 4, 77–81. [in Ukr.].
6. Koziar, N.O. (2019). Metodichni pidkhody do otsinky investytsiinoi diialnosti silskohospodarskykh pidpryemstv [Methodological approaches to the assessment of investment activities of agricultural enterprises]. *Ahrosvit* [Agrosvit], 16, 67–76. [in Ukr.].
7. Lutkovska, S.M., & Lebid, O.V. (2024). Ekolohe-ekonomichni umovy aktyvizatsii investytsiinoi diialnosti APK Ukrainy [Ecological and economic conditions for the activation of investment activities of the agro-industrial complex of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid* [Investments: Practice and Experience], 16, 78–87. [in Ukr.].
8. FAO. (2019). Digital technologies in agriculture and rural areas – Status report. Rome : Food and Agriculture Organization of the United Nations.
9. Vazhynskiy, F.A., & Lalakulych, M.Yu. (2021). Aktyvizatsiia investytsiinoi diialnosti silskohospodarskykh pidpryemstv [Activation of investment activity of agricultural enterprises]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomika* [Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series: Economics], 2 (2), 56–61. [in Ukr.].
10. OECD. (2019). Digital Opportunities for Better Agricultural Policies. Paris : OECD Publishing.
11. World Bank. (2024). Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3). Washington, DC : World Bank.

Received: 10.09.2025 / Review 11.25.2025 / Accepted 12.30.2025

